

TER BESLUITVORMING

Aan: Standaardisatieraad Nationaal Archief

Van
Nationaal Archief

Datum
24 augustus 2026

Referentie
65708557

Bijlagen
2.3.2
2.3.3.
2.3.4.

nota

Startpagina en module 1 en 2 Duurzame Toegankelijkheid
van Algoritmes – ter accordering

Gevraagd besluit

De Standaardisatieraad wordt verzocht om de volgende onderdelen van de handreiking Duurzame Toegankelijkheid van Algoritmes te accorderen:

- Startpagina
- Module 1, Definities en kaders
- Module 2, Passende maatregelen voor duurzame toegankelijkheid van algoritmes

1. Inleiding

De overheid gebruikt steeds meer algoritmes bij het uitvoeren van haar taken. Bijvoorbeeld voor verkeershandhaving, het maken van prognoses voor beleidsvorming of de optimalisatie van afvalinzameling. Aan het gebruik van algoritmes kleven risico's zoals discriminatie en schending van privacy. Duurzame toegankelijkheid van algoritmes is een essentieel onderdeel van het verantwoord gebruik van algoritmes. Het is voor het overheidsfunctioneren dan ook van belang dat hier een visie op bestaat. De informatie die hier tot nu toe over beschikbaar is, is echter vaak erg summier en moeilijk vindbaar. Daarnaast is het door de complexiteit van het onderwerp soms lastig voor iemand die minder bekend is met de materie om goed geïnformeerd te worden. Deze handreiking is ontwikkeld om dit gat te dichten.

2. Proces

Besluitvorming onder Programma Open Overheid

In 2026 is afgesproken dat kennisproducten die worden ontwikkeld in opdracht van het Programma Open Overheid de besluitvorming van het programma doorlopen alvorens aangeboden te worden aan de Standaardisatieraad ter accordering. Deze werkwijze is besproken bij SRNA op 30 juni. Dit geldt ook voor de Handreiking DUTO van algoritmes. Deze modules zijn behandeld:

- in het Interdepartementaal Expertoverleg IHH (op 28 mei)
- in de Programmaraad Openbaarheid en IHH (op 18 juni)
- in de Stuurgroep Openbaarheid en IHH (schriftelijke ronde 17-31 juli)

De behandeling van deze concepten binnen het Expertoverleg en de Programmaraad is verlopen zonder dat daarbij noemenswaardige bezwaren zijn geuit. Binnen de Stuurgroep heeft behandeling geleid tot een breed gedragen akkoord.

Alleen het ministerie van VWS is nog niet akkoord. Met hen plannen we een gesprek om scherp te krijgen waar hun zorgpunten liggen en of met een toelichting toch steun gegeven kan worden aan de modules. En om te bepalen of het nog mogelijk is om daaraan binnen deze modules tegemoet te komen. De input van VWS heeft voor zover nu bekend betrekking op:

- De reikwijdte, scope en diepgang van de handreiking
- Het gevolgde proces
- De voorziene impact

Vanuit het ministerie van J&V is tijdens de behandeling in de Stuurgroep ook input geleverd, met het aanbod om over dit onderwerp nader in gesprek te gaan. De input van J&V heeft betrekking op:

- De behoefte aan een concreet handelingsperspectief
- De behoefte aan een vertaalslag naar de praktijk
- De behoefte aan duidelijkheid over de positie van handreikingen van het NA en de rol van de SRNA

Het is niet gelukt om met deze ministeries gesprekken te voeren voor het verzenden van de stukken naar de SRNA. De verwachting is dat wij de input van VWS en J&V kunnen ophelderen en waar nodig kunnen verwerken in de modules zonder dat de strekking wijzigt. De SRNA wordt op de hoogte gehouden van de voortgang van deze gesprekken.

Input vanuit OCW

Ook OCW-collega's vanuit de Directie Media en Creatieve Industrie, die verantwoordelijk is voor de Archiefwet, hebben meegelezen. Met als primaire focus: waarborgen dat de concepten conform Archiefwet 2026 zijn. Dat heeft binnen deze modules geleid tot een enkele aanpassing t.o.v. de teksten die de besluitvorming van het Programma Open Overheid hebben doorlopen. Tevens heeft OCW aandacht gevraagd voor een goede inbedding van deze teksten binnen de context van het Algoritmekader. Dat is een website van het ministerie van BZK die als hulpmiddel dient voor overheden die algoritmes gebruiken.

Tijdens de [vergadering van 4 september 2025](#) heeft de Standaardisatieraad haar akkoord gegeven op de integratie van de eerste module van de handreiking in het Algoritmekader. Het idee hiervoor is afkomstig van de redactiegroep.

In het kort zien we de volgende redenen daarvoor:

- Aanspreken van een bredere doelgroep om duurzame toegankelijkheid te borgen.
- Centrale plek creëren voor informatie over algoritmes.
- Onderscheid tussen basale informatie en gevorderde informatie

Na accordering is er tijdens de publicatiefase de gelegenheid om te zorgen dat de nieuwe teksten zorgvuldig geïntegreerd worden in het Algoritmekader. De intentie

is om te zorgen dat ook op het Algoritmekader heldere en juiste teksten staan over DUTO en de Archiefwet 2026.

Redactiegroep

De handreiking is opgesteld in nauwe samenwerking met het werkveld. Conceptversies zijn tijdens vijf vergaderingen besproken met en getoetst door een redactiegroep. In de redactiegroep nemen experts van de volgende organisaties zitting:

- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Utrecht
- Provincie Zeeland
- Rijks ICT Gilde BZK
- De Douane
- De Belastingdienst

Vooruitblik

Na accordering zal het Nationaal Archief van de modules een webpublicatie maken. Het is mogelijk dat bij die slag nog redactionele aanpassingen zullen plaatsvinden. Momenteel wordt gewerkt aan de ontwikkeling van de derde en laatste module. De module zal dieper ingaan op de rol van Algoritmische verantwoordingsinformatie in het duurzaam toegankelijk maken van algoritmes. Naar aanleiding van opgedane inzichten bij de ontwikkeling van deze module zijn nog kleine aanpassingen gedaan in Module 2. Het gaat dan om inzichten die zijn opgedaan over paradata als algoritmische verantwoordingsinformatie. De planning is om eind 2026 de handreiking in zijn volledigheid gepubliceerd te hebben op de website van het Nationaal Archief en op het [Algoritmekader](#). Voorafgaand aan publicatie vindt nog een redactionele slag plaats. Die kan leiden tot enkele tekstuele wijzigingen die de inhoud verder niet aantasten.

3. Inhoudelijke toelichting

De handreiking is bedoeld om medewerkers binnen de informatiehuishouding en archivering te kunnen helpen bij het duurzaam toegankelijk maken van algoritmes. Gezien de gelaagdheid en complexiteit van het onderwerp is gekozen voor een verdeling waarin de eerste module zal worden gepubliceerd op het Algoritmekader en de rest op de website van het Nationaal Archief.

De handreiking is als volgt opgebouwd:

Startpagina

Landingspagina waarin de gebruiker geïntroduceerd wordt in zowel de opbouw als inhoud van de handreiking.

Module 1: Algemene uitleg duurzame toegankelijkheid (Algoritmekader)

De eerste module zal gepubliceerd worden op het Algoritmekader met een doorverwijzing naar datzelfde Algoritmekader binnen de modulaire web omgeving op de website van het Nationaal Archief.

De eerste module geeft de lezer basisinformatie omtrent het duurzaam toegankelijk maken van algoritmes. Zo bevat het onder andere een woordenlijst en een beschrijving van de rol van de informatieprofessional in het grotere geheel van het werken met algoritmes.

Het onderwerp van algoritmes is complex en bevat veel verschillende lagen en vormen. Dit kan voor iemand die niet bekend is met het onderwerp al snel tot verwarring leiden. Integratie van de eerste module zorgt ervoor dat er onderscheid gemaakt kan worden tussen meer basale informatie (waarom duurzame toegankelijkheid) en informatie die vooral van belang is voor gevorderde gebruikers (hoe pas ik duurzame toegankelijkheid daadwerkelijk toe). Daarnaast zorgt de integratie van de eerste module binnen het algoritmekader ervoor dat alle informatie rondom algoritmes op één plaats gebundeld is. Dat heeft voor de archiefsector als groot voordeel dat het duurzaam toegankelijk maken van algoritmes ook meteen als essentieel onderdeel in het werken met algoritmes zal worden beschouwd.

De opbouw en inhoud van de eerste module sluit aan op de wijze waarop het Algoritmekader is ingericht. Aanvullend op onderwerpen zoals privacy en inkoop zal ook duurzame toegankelijkheid hier een plaats krijgen. De volgende onderdelen over duurzame toegankelijkheid van algoritmes zullen hier aan bod komen: uitleg over het begrip duurzame toegankelijkheid, een woordenlijst, rol van de informatieprofessional, relevante wet- en regelgeving.

Het beheer van de informatie op het Algoritmekader vindt plaats via een open source GitHub omgeving. Het Nationaal Archief blijft in nauw contact en heeft afspraken gemaakt met BZK over de doorontwikkeling en het beheer van de informatie over duurzame toegankelijkheid op het Algoritmekader.

Module 2: Passende maatregelen voor duurzame toegankelijkheid van algoritmes

Algoritmes worden bij een grote verscheidenheid aan taken van de overheid ingezet. De impact die een algoritmische toepassing heeft op burgers, of de overheidsorganisatie zelf, kan daarom groot of juist klein zijn. Wanneer er sprake is van een grote impact, moeten er meer maatregelen worden genomen voor duurzame toegankelijkheid dan wanneer er sprake is van weinig impact. Een risicobeoordeling helpt om tot de juiste maatregelen te komen. De tweede module zet daarom verder uiteen wat met passende maatregelen wordt bedoeld en de rol van een risicobeoordeling. Hiervoor wordt een link gelegd met [handreiking DUTO-risicobeoordeling](#).

Datum
24 augustus 2026

Voor het daadwerkelijk duurzaam toegankelijk maken van het algoritme is er passende algoritmische verantwoordingsinformatie nodig. Deze algoritmische verantwoordingsinformatie moet vervolgens ook weer duurzaam toegankelijk worden gemaakt. Dit wordt gerelateerd aan de levenscyclus van het algoritme die het algoritmekader van BZK hanteert. De insteek in de tweede module sluit aan op de derde module waarin het concept algoritmische verantwoordingsinformatie verder wordt uitgewerkt.